

Однак існує інший шлях – відкриття рахунків та емісія платіжних інструментів за кордоном. Це не завадить вести бізнес та використовувати розрахунки в Україні, однак коштуватиме дорожче для стартапу та передбачатиме плату за обслуговування карткового рахунку вищу, ніж пропонують наші банківські установи.

Для найбільш відчайдушних є третій шлях – створення нового банку в Україні з подальшим отриманням всіх необхідних ліцензій. Цей шлях закриває чимало питань в правовому регулюванні, проте коштує дуже дорого.

Законодавство України не дозволить відпочити новатору та під час клієнтського сервісу.

Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземній валюті, затверджена Постановою Нацбанку № 492 від 12.11.2003 р.[3], містить достатньо суворі норми ідентифікації та верифікації клієнтів. Зокрема, відкриття поточного рахунку обов'язково припускає пред'явлення паспорта та ідентифікаційного номера банківському працівнику. Це значно звужує можливості відкриття нових рахунків онлайн або з мобільних додатків. Враховуючи, що установи банківських відділень, куди міг би з'явитися клієнт для відкриття рахунку, повністю суперечить ідеї необанкінгу, виходом з цієї ситуації може бути безпосередня явка співробітника необанку до клієнта для проведення ідентифікації. Звичайно, це несе додаткові витрати, які потрібно враховувати у фінансовому плануванні.

Всі зазначені вище вимоги законодавства сьогодні не дозволяють ефективно впроваджу-

вати інновації у сфері банківського обслуговування.

IV. Висновки. У фінансовій системі банки відіграють основну роль. Вони забезпечують грошовий взаємозв'язок всіх економічних суб'єктів, незважаючи на величезну кількість переваг нового сервісу. Якщо врахувати світові тенденції на фінансовому ринку поняття необанкінгу в світі буде стрімко розширюватися, щодо України, то Monobank буде не просто функціонувати в реаліях українського банківського регулювання, зокрема в питаннях щодо відкриття і ведення банківських рахунків.

Намічені тенденції у підходах Нацбанку України та інших регуляторів дають надію очікувати позитивних змін у регулюванні вже найближчим часом. Зокрема, комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 р., затверджена НБУ, містить досить прогресивні реформи. Наразі є всі підстави вважати, що ці реформи будуть реалізовані.

Література

1. Закон України “Про ліцензування видів господарської діяльності” зі змінами та доповненнями від 28.09.2017р.
2. Закон України “Про платіжні системи та переказ грошей” зі змінами та доповненнями від 15.05.2018р.
3. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. – Електронний ресурс. – [Режим доступу]: www.dfp.gov.ua.
4. Офіційний сайт Wikipedia. – Електронний ресурс. – [Режим доступу]: https://en.wikipedia.org/wiki/Challenger_bank
5. Офіційний сайт Techfoliance EUROPE <https://techfoliance.com/fintech-corner/insights/mapping-the-global-neobank-landscape/>

УДК 657.34

Василюк М. М.

ЯКІСТЬ ПОСЛУГ АУДИТУ У СУЧАСНОМУ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩІ: УМОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ВПЛИВ НА СУСПІЛЬНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Досліджено проблемні питання забезпечення якості послуг аудиту, запропоновано напрями трансформації системи контролю якості аудиту в умовах необхідності удосконалення управління якістю аудиторських послуг. Досліджено і обґрунтовано необхідність розробки організаційних засад контролю якості аудиторських послуг, удосконалення систе-

ми контролю якості та механізму його впровадження.

Ключові слова: міжнародні стандарти якості продукції, умови забезпечення якості, ринок аудиторських послуг, оцінка якості аудиту.

QUALITY OF AUDIT SERVICES IN THE MODERN BUSINESS ENVIRONMENT: CONDITIONS OF PROTECTION AND IMPACT ON IT IN PLACE OF PUBLIC ACTIVITY

The problematic issues of ensuring the quality of audit services were investigated, directions of the transformation of the audit quality control system were proposed in the conditions of the need to improve the quality management of audit services. The necessity of developing organizational bases for quality control of audit services, improvement of the quality control system and the mechanism

for their implementation has been explored and substantiated.

Key words: *international standards of quality of production, quality assurance conditions, market of audit services, assessment of audit quality.*

Вступ. У загальному сенсі якість представляє собою відповідність вимогам споживача (сукупність властивостей продукції, що визначають ступінь придатності до використання за призначенням). Якість в сучасній науковій літературі розглядається як філософська та економічна категорія. За міжнародними стандартами в галузі менеджменту якість розглядається як рівень, до якого сукупність притаманних властивостей продукції та послуг задовольняє загальнозрозумілі або обов'язкові сформульовані потреби чи очікування споживачів (стандарт ІСО-8402).

Постановка завдання. Особливої актуальності набуває проблема впровадження систем контролю якості аудиторської діяльності у процесі адаптації законодавства України до норм Європейського Союзу. Зазначимо, що необхідність удосконалення методологічних та організаційних аспектів у сучасних умовах розвитку аудиторської діяльності підвищило інтерес до проблем якості надання аудиторських послуг, правильності ведення аудиторськими фірмами системи контролю якості, однак визначення критеріїв та основні проблеми якості аудиторської діяльності охоплюють значне коло питань, вирішення яких полягає у перевірці старшими аудиторами роботи асистентів аудиторів. Саме тому такі підходи не дають цілісного уявлення про поняття якості аудиту. Кожен із них розкриває його лише частково, опираючись на окремі вимоги до якості аудиту.

Результати. Якість розглядається через певні показники, що продиктовано потребою встановлення максимально можливої кількості корисних для споживачів властивостей продукції, кількісного оцінювання їх рівня, а також потребою порівняння окремих видів продукції між собою.

Міжнародна організація зі стандартизації (International Certification Organization (ISO)) є розробником міжнародних стандартів якості продукції серії ISO 9000. Підготовка проєктів міжнародних стандартів покладалась на технічний комітет ISO/TC 176 «Управління якістю і забезпечення якості». На сьогодні існують наступні міжнародні стандарти щодо регулювання якості продукції, наведені у табл.1. Створення стандартів ISO серії 9000 є наслідком формалізації та узагальнення практичного досвіду, накопиченого за весь період розвитку промисловості у світі та передбачають застосування систем якості у трьох ситуаціях: по-перше, отримання вказівок щодо управління якістю; по-друге, взаємодія між сторонами договору; по-третє, затвердження, сертифікація або реєстрація, що проводить третя незалежна сторона.

Основна ідея забезпечення якості продукції, послуг полягає у встановленні критеріїв якості та контролюванні застосування цих критеріїв на підставі процесного підходу, що передбачає розподіл діяльності суб'єкта господарювання на низку взаємозалежних процесів, які функціонують як цілісна система. При цьому вихідні дані одного процесу є вхідними даними для наступного. Тому процесний підхід полягає в систематичній діяльності із визначення процесів, їхньої послідовності й взаємодії, управління процесами й зв'язками між ними.

Процесний підхід потребує застосування ризик-орієнтованого мислення, яке дає змогу менеджменту визначати чинники, що можуть спричинити відхилення процесів та системи управління якістю від запланованих результатів, щоб встановлювати запобіжні заходи контролю для мінімізації негативних впливів і максимального використання можливостей. Це

неможливо без розуміння бізнес – середовища й визначення зацікавлених сторін та їхніх вимог. Тому, виокремимо елементи системи управління якістю продукції та послуг, що базуються на аналізі стандартів ISO серії 9000:

1. Середовище контролю (менеджменту необхідно визначити процеси, необхідні для системи управління якістю та їх застосування у межах суб'єкта господарювання; визначити послідовність й взаємодію цих процесів, очікуваний результат).

2. Критерії та методи оцінки якості продукції та послуг (визначити та застосовувати критерії та методи, зокрема моніторинг, вимірювання та відповідні показники дієвості, необхідні для забезпечення результативності функціонування та контролювання процесів).

3. Ресурси для створення та функціонування системи управління якістю продукції, послуг (призначити осіб з відповідальністю та повноваженнями щодо цих процесів).

4. Оцінка ризиків щодо функціонування системи управління якістю (розгляд ризиків та можливостей їх усунення; впровадження будь-яких зміни, що необхідні для забезпечення досягнення очікуваних результатів).

5. Моніторинг та поліпшення процесів і системи управління якістю.

Тобто, в економічному розумінні під послугами розуміють функції або операції, на які є попит і, відповідно, ціна, що встановлюється на ринку. Послуги можливо визначити як нематеріальні блага, однією із характерних рис яких є споживання на місці їх надання. Послуги, як правило, не можуть передаватись іншим особам, тобто система перепродажу є достатньо складною і вимагає певних витрат на юридичне та інше обслуговування. Таким чином, затребуваність послуг на ринку забезпечується їх споживчими характеристиками, серед яких провідною є якість.

Аудиторські послуги є складовою сучасного ринку послуг. В цьому аспекті є доречним твердження Оскара Ланге, що послуги представляють собою діяльність, пов'язану безпосередньо або опосередковано із задоволенням людських потреб, але безпосередньо не спрямовані на виробництво яких-небудь предметів [3]. Відомо, що загострення проблем взаємовідносин користувачів інформації та аудиторських фірм зумовлене ситуацією на світовому ринку аудиторських послуг, а діючі форми і методи управління, як на загальнодержавному рівні, так і на рівні такого спе-

цифічного об'єкту управління, як аудиторська фірма, не сприяють створенню дієвої системи підвищення якості аудиторських послуг на вітчизняному ринку, тому можемо справедливо стверджувати, що наведена вище сутність економічної природи якості продукту в цілому, є абсолютною аналогією природи якості аудиторських послуг зокрема.

У 2017 році 944 суб'єкти аудиту уклали 34 428 угод на аудиторські послуги та виконали аудиторські завдання. Це в першу чергу угоди з тими суб'єктами господарювання для яких аудит є обов'язковим. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» розширив перелік таких суб'єктів господарювання, що сприятиме збільшенню аудиторських замовлень, починаючи з 2018 року. Практика свідчить, що категорія якості аудиторських послуг виступає актуальним предметом дослідження сучасної теорії аудиту. Так, Д. В. Єременко наводить трактування змісту категорії якості аудиту, яке ґрунтується на тому, що якісний аудит – це аудит, проведення якого повністю відповідає вимогам стандартів аудиту, бо саме тільки завдяки якості можна забезпечити «...тотожність думки аудитора про достовірність в усіх суттєвих аспектах даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності та відповідність вимогам законів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку та інших правил (внутрішніх положень) суб'єктів господарювання згідно із вимогам користувачів дійсному рівню їхньої достовірності» [5]. Аналіз статистичних даних 906 аудиторських фірм та 53 аудиторів-підприємців свідчить про збільшення обсягів наданих аудиторських послуг та їх затребуваність. Відповідно до Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» аудиторські послуги це – аудит, огляд фінансової звітності, консолідованої фінансової звітності, виконання завдань з іншого надання впевненості та інші професійні послуги, що надаються відповідно до Міжнародних стандартів аудиту [6]. Під іншими професійними послугами Міжнародні стандарти аудиту розуміють супутні послуги, що представлені МССП 4400 «Завдання з виконання узгоджених процедур стосовно фінансової інформації» та МССП 4410 «Завдання з компіляції інформації» [7]. Вважаємо, що в цьому контексті переконливим предметом уваги аудитора щодо оцінювання якості, можемо подати наведений розріз етапів аудиту (рис. 1.).

Таблиця 1

Міжнародні стандарти щодо регулювання якості продукції

Номер стандарту	Назва стандарту	Аналог, що діє в Україні	Сутність стандарту
ISO 9000	«Загальний менеджмент якості й стандарти по забезпеченню якості. Провідні вказівки на вибір і застосування»	ДСТУ ISO 9000:2015	Визначає галузь застосування стандарту (зацікавлених осіб, які можуть користуватися стандартом); розкриває основні положення системи контролю якості, заходи щодо побудови системи контролю якості через процесний підхід та методологічні прийоми Стандарт ISO 9001 є однією з моделей управління діяльністю організації з метою забезпечення її результативності. Застосування підходів ISO 9001 у системі управління підприємством допомагає: – поліпшити її загальну дієвість та забезпечити міцну основу для ініціатив щодо сталого розвитку; – покращити якість продукції та послуг та підвищити рівень задоволення замовників; – стати конкурентоспроможним на внутрішньому та зовнішніх ринках; – реалізовувати продукцію за світовими цінами; – налагодити співпрацю із закордонними партнерами (зокрема, щодо отримання інвестицій); – отримати переваги перед конкурентами при участі у тендерах; – забезпечити прозорість та легкість управління діяльністю організації; – запровадити механізм постійного покращення системи управління та підвищити ефективність роботи співробітників на всіх рівнях
ISO 9001	«Система якості. Модель забезпечення якості при проектуванні і/або розробці, монтажі і обслуговуванні»	ДСТУ ISO 9001:2015	
ISO 9002	«Система якості. Модель забезпечення якості при виробництві і монтажі»	Не діє з 2000 року. Замінено на ДСТУ ISO 9001:2015	
ISO 9003	«Система якості. Модель забезпечення якості при остаточному контролі й випробуваннях»	Не діє з 2000 року. Замінено на ДСТУ ISO 9001:2015	
ISO 9004	«Загальний менеджмент якості й елементи системи якості»	ДСТУ ISO 9004-1-95	Вимоги ISO 9004 рекомендуються як керівництво для суб'єктів господарювання, які бажають перевищити вимоги ISO 9001 з метою вдосконалення та досягнення сталого розвитку: концепція ISO 9001 спрямована на досягнення поставлених цілей, а виконання положень ISO 9004 забезпечує досягнення поставленої мети з більшою ефективністю

Джерело: узагальнено автором на основі джерел: [2].

Рис. 1. Фрагмент оцінювання якості результатів аудиту за його етапами

Джерело: узагальнено автором на основі джерел: [1, 7, 8].

Необхідно відзначити, що європейські країни застосовують стандарти в основі яких лежать принципи, однак, жодна з країн не застосовує стандарти, в основі яких лежать жорсткі правила. У відповідності до вимог ЄС, до правил професійної етики, на нашу думку, необхідно доповнити наступні положення забезпечення незалежності: аудитор повинен дотримуватись незалежності, як під час аудиту, так і під час надання інших послуг, аудитор повинен передбачати всі можливі загрози втрати незалежності та вживати необхідних заходів щодо зниження її ризику. В Україні значущість професійного судження аудитора відіграє важливішу роль у порівнянні із європейською практикою аудиту, оскільки неоднозначних ситуацій у практиці вітчизняних аудиторів набагато більше, а законодавча база бухгалтерського обліку та оподаткування є надто мінливою. У цій ситуації аудитор зобов'язаний відображати в робочих документах свою позицію з усіх істотних моментів. У свою чергу, якість аудиторських послуг тісно пов'язана із організацією контролю якості роботи аудиторів. Невідповідність форматів українського законодавства та міжнародного ускладнює розуміння основних принципів стандартів. Розмежування обов'язкових вимог і рекомендованих процедур в стандартах аудиторської діяльності дозволить підвищити ефективність їх застосування. Усі відмінні характеристики повинні задовольняти очікувані потреби, і перш за все – у достовірній та повній інформації. Основними споживачами інформації є акціонери, інвестори, кредитори, а основне джерело інформації – це аудитор-

ський висновок. Саме висновок аудитора має відповідати обумовленим (надійність, достовірність) і передбачуваним (прийнятна ціна, наявність додаткової інформації) вимогам [8]. Отже, якість аудиту варто розглядати як сукупність процесів, що здійснюються аудиторами при проведенні перевірки або наданні послуг та забезпечують користувачів своєчасною, достовірною та повною інформацією. Крім цього, стандарти аудиторської діяльності є не тільки основним елементом системи внутрішнього контролю, але й об'єктом зовнішнього контролю якості аудиту.

Висновки. Оцінюючи якість аудиту, вважаємо, що слід виходити з того, що це функція відповідності результатів аудиту інтересам замовників, що залежить від таких чинників, як: зацікавленість користувачів аудиторських звітів, наявність кваліфікованого персоналу, внутрішньофірмових стандартів, системи внутрішнього контролю якості, наявність оцінювачів якості, як внутрішніх у структурі аудиторської фірми, так і зовнішніх, що діють в інтересах регуляторних органів й суспільства загалом.

Таким чином, істотно підвищити якість проведених аудиторських процедур може розробка методики визначення трудомісткості аудиторських завдань, програм та процедур з проведення аудиту підприємств різних галузей та видів діяльності. З метою підвищення ефективності та якості розроблювальних стандартів аудиту в аудиторських організаціях рекомендується створювати колегіальний орган, до компетенції якого буде входити обов'язковий розгляд та прийняття документів.

Література

1. <http://www.certsystems.kiev.ua/uk/iso-9001/sistemi-upravlinnya-yakisty-za-iso-9001.html>
2. Міжнародна організація зі стандартизації, Женева (Швейцарія) <http://www.iso.org>) посилання на офіційний сайт
3. Услуги и их социально-экономическая роль / О. Ланге – М.: Прогресс, 1967. –312 с.
4. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні № 2164-VIII від 05.10.2017 р.[Електронний ресурс] // База даних “Законодавство України” / ВР України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. –Дата звернення: 23.12.2017.
5. Єременко Д. В. Якість аудиторських послуг в Україні / Д. В. Єременко // Облік і фінанси АПК : Міжнародний науково-виробничий журнал. – 2010. – № 2. – С. 94-96.
6. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність[Електронний ресурс]: Закон від 21.12.2017 р. № 2258-VIII // Офіційний веб-сайт Аудиторської палати України /АПУ. – Режим доступу: <http://www.apu.com.ua/normativni-akti-shcho-regulyuyut-auditorsku-diyalnist/14-zakoni-ukrajini>
7. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: нормативне виробничо– практичне видання (2016 – 2017 роки) // Офіційний веб-сайт Аудиторської палати України /АПУ. – Режим доступу: https://www.apu.net.ua/attachments/article/1151/2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8C2.pdf
8. Васильюк М. М.Теорія якості в сучасній аудиторській практиці / М. М. Васильюк // Науковий вісник Ужгородського університету.-2014.-Вип.№1(42).-С.235-240.
1. <http://www.certsystems.kiev.ua/uk/iso-9001/sistemi-upravlinnya-yakisty-za-iso-9001.html>
2. International organization from standardization, Geneva(Switzerland) of <http://www.iso.org>) reference to the official site
3. Services and their socio-economic role / O. Lange – Moscow: Progress, 1967. –312 p.
4. Services and their socio-economic role / O. Lange – Moscow: Progress, 1967. –312 p. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. – Date appeal: 23.12.2017.
5. Yeremenko D. V. Quality of Audit Services in Ukraine /D. V. Yeremenko // Oblik i finansy APK : Mizhnarodnyy naukovo-vyrobnychy zhurnal. – 2010. – № 2. – S. 94-96.
6. About the audit of the financial reporting and public accountant activity[Electronic resource]: Law from 21.12.2017 № 2258 – VIII // the Official web site of the public Accountant chamber of Ukraine /АПУ. it is access Mode: <http://www.apu.com.ua/normativni-akti-shcho-regulyuyut-auditorsku-diyalnist/14-zakoni-ukrajini>
7. International standards of control of quality, audit, review, other grant to the confidence and concomitant services : normative productive- practical edition (2016 – 2017) // is the Official web site of the public Accountant chamber of Ukraine /PU. it is access Mode: https://www.apu.net.ua/attachments/article/1151/2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8C2.pdf
8. Vasilyuk M. M. Theory of quality in modern audit practice / M. M. Vasilyuk // Scientific Bulletin of Uzhgorod University. – 2014. – Issue # 1 (42)/ – P. 235-240.

Кохан І. В., Чигура В. С.

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ БАНКІВСЬКОГО СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

У статті досліджено теоретико-методичні засади оцінки ризиків портфеля споживчих позик банківських установ та методів управління ризиками споживчого кредитування в Україні. Проведено аналіз динаміки і структури споживчих позик вітчизняних банків та оцінка ризиків портфеля споживчих позик банку.

Обґрунтовано практичні підходи до використання банківськими установами сек'юритизації споживчих кредитів за традицій-

ною схемою, що дозволить банкам розширити ресурсну базу та здійснити диверсифікацію кредитних ризиків у процесі споживчого кредитування. Запропоновані підходи до формування організаційної структури управління процесом споживчого кредитування в банку.

Ключові слова: *споживче кредитування, кредитний ризик, ринок споживчого кредитування, інноваційна стратегія банків, управління кредитним ризиком, ефективність кредитної діяльності банку.*

Kokhan I. V., Chigura V. S.

METHODOLOGICAL ASPECTS OF RISK MANAGEMENT OF BANKING CONSUMER LOAN IN UKRAINE

The article deals with the theoretical and methodological principles of risk assessment of consumer credit lines of banking institutions and

methods of consumer credit risk management in Ukraine. The analysis of dynamics and structure of consumer loans of domestic banks is carried